

ЛЮДИНА ЯК ТВОРЕЦЬ І ТВОРІННЯ КУЛЬТУРИ ІЮДИНА ЯК ТВОРІННЯ І ТВОРЕЦЬ КУЛЬТУРИ

Актуальність дослідження постає в необхідності вивчення даної теми, а також відповідно в потребі її аналізу в сучасних умовах. Над опрацюванням дослідження про людину як творця та творіння брали участь як іноземні вчені, такі як Ніцше, Бердяєв М. О., а також і українські, такі як Вернадський В. І. та Мельник В. В. Беручи до уваги те, що людина є важливим суб'єктом в культурній системі суспільства можна стверджувати, що дана тема все ще залишається важливою для нашого часу. Також є питання, що полягає в тому, чи людський талант це дар чогось вищого, чи це набуті завдяки часу та досвіду навички. Ще одним фактором актуальності дослідження даної теми є те, що роль людини була і залишається ключовою в розвитку культури.

Мета. Проаналізувати людину як творіння чогось вищого і творця культури, опираючись на статті та дослідження філософів та мислителів як і минулих часів, так і сучасності. Визначити, чи людський талант це дар чогось вищого, чи це набуті завдяки часу та досвіду навички.

Виклад матеріалу. Протягом усіх століть мислителі та філософи роздумували хто ж є людина? Одним із варіантів відповідей є людина - творіння чогось вищого. В епоху античності вважали, що вище за людину є природа та божества. Тобто саме ці явища створили людину, як матеріальний об'єкт. Впродовж наступних століть, коли мислення та дослідження стають авторитетом для людини, вважають, що вона є творінням чогось раціонального. Так, людина є творінням. Чого точно не можливо заперечити, не зачіпаючи релігію, це те, що людина є творінням своїх батьків, які породили її колись, соціуму, завдяки якому кожен змінює, удосконалює чи погіршує своє світосприйняття, риси характеру, зовнішність, цілі. Чи можна вважати, що кожна наша зміна в зовнішності чи мисленні, змінює нас самих, утворюючи нову людину з новим набором якостей? На мою суб'єктивну думку: так, можна. Все, що на нас впливає – нас створює.

Проте, чи людина сама має змогу створити те, що має на неї вплив, здатне її змінити? Тобто чи може людина сама створити те, що створює її?

Протягом всього існування людство старалось проявити себе саме через творчість. Людина – це активний суб'єкт, що діє. І саме ця дія, процес досягання цілі, а не саме досягнення найбільше подобається тій особі, яка є дійсно творцем, як вважав Мельник В. Якщо простішими словами, то художник, який дійсно насолоджується процесом нанесення фарб на полотно, який робить це, задля задоволення власних естетичних потреб, а не заробітку, саме такого можна назвати дійсно художником, творцем прекрасного, культури.

Становлення кожного, як особистості відбувається в культурі. Безформне «Я» немовляти попадає у жорсткі рамки культури, як рідина у тверді стінки склянки. Тільки від густини і в'язкості цієї рідини залежить, чи встигне вона до свого затвердіння - в аналогії - до становлення з «Я» особистості - повністю прийняти форму склянки, або ж в ній залишаться порожнечі, опуклості, впадини, які тільки й надають твердій масі елементи неповторності.

За Бердяєвим людина у своїй творчості не те, що б пасивна, але не самостійна. Вона лише діючий «орган» Божества. Тобто людина виконує роль певного «моста» між Богом та світом. Вищі сили надсилають певній особі талант, бажання та нахнення, а вона матеріалізує цю ідею в житті. Проте, також філософ вважає, що як і людина, так і Бог в результаті створення чогось певного рівно відповідальні. Адже на думку Бердяєва творчість – це напружена нелінійна процесуальність, що породжує особистісні смисли. Особистісне для Бердяєва означає інтимне, а, отже, у граничному розумінні – рівне, а в історії – драматичне. Тому Бог і людина рівнів особистісних відносинах спільної творчості.

Бердяєв вважав, що творчість – це свобода, яку надає нам Бог, щоб ми могли творити, втілюючи всі його ідеї та плани в реальне життя. Саме для цього він наділяє людей певними талантами.

Альтернативна думка полягає в тому, що людина, як писав свого часу Руссо, народжується як «tabularasa» (лат.) – чиста дошка, на якій обставини пишуть свої «письмена», визначаючи міру творчих можливостей. Ця концепція полягає в тому, що яке суспільство, така й людина, її таланти та здібності. Людина не народжується з готовими здібностями до творчої діяльності. Вони розвиваються внаслідок входження ще дитини у світ людей, внаслідок освоєння ціннісно-смислового космосу культури. Задатки до творення можуть реалізуватися, а можуть і заглухнути.

Висновки. Бог створює людину як свою подобу, наділяючи її творчою самостійністю. І основне життєве завдання людини, як бачить його Бердяєв, – стати гідною цього дару, навчитися користуватися своєю свободою.

Тому суспільство розділилось на два табори. Перший вважає, що людина це подоба чогось вищого, Бога, створена для того, щоб далі творити протягом життя. Другий думає, що талант це лише навичка, здобути людину протягом життя.

Так чи інакше, кожен самореалізується та впливає на талант культуру та історію саме завдяки своїй діяльності в галузі культури. Проте лише той наділений даром бути творцем прекрасного, хто щасливий діяти, йдучи до цілі, а не має бажання збагатитися матеріально чи суспільним визнанням завдяки такій праці.

Література

1. Мельник В. В. Аксиологічний поворот сучасної філософії від культури як буття до буття культури / В. В. Мельник // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2015. Вип. 63. С. 208-217. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21D
2. Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Національно-культурна ідентичність як маркер модерніз. українського суспільства / Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. – Л.: УБС НБУ, 2013.-722с. – С. 391-399.
3. Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення та потенціал. / Матеріали міжнародних філософсько-економічних читань. – Львів, 2011. – С. 215-222.
4. Шумка М. Л. Проблема національного характеру у філософії Пантелеймона Куліпа. / Studia Metodologia. Випуск 29. Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. 234 с.
5. Шумка М. Л., Гурик М. І. «Каста луччих людей» у соціально-філософському вченні Дмитра Донцова / Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Серія «Філософія». – Вип. 8.- Острого, 2011. – С. 36-46
6. Шумка М. Л., Гурик М. І. Взаємозв'язок етики і політики в інтенціях Ярослава Стецька / Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. Вип. 4(84). – Дніпропетровськ, 2012. – С. 48-51.
7. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
- 8.

ЕКОНОМІЧНИЙ ТИП ЛЮДИНИ ЗА С. М. БУЛГАКОВИМ

Актуальність дослідження постає в необхідності вивчення даної теми, а також відповідно в потребі її аналізу в сучасних умовах. Над опрацюванням дослідження про економічні типи людини та підходи до розуміння її сутності брали участь як іноземні вчені, такі як Северин Боецій, Х. Субірі, Л. Ентральго, Ж. Маритена, Жильсона, Муру, так і російські вчені, серед яких Сергій Миколайович Булгаков. Філософія відомого всім публіциста у свою чергу формувалась під впливом вчень В. Зомбарата, Р. Штамплера та М. Вебера[4]. Критика західної ринкової економіки Сергія Миколайовича Булгакова, яка бере початок ще з ХХ століття, залишається актуальною і на сьогоднішній день. Беручи до уваги те, що людина є важливим суб'єктом в економічній системі суспільства, а також відіграє важливу роль носія виробничих і суспільних відносин, можна стверджувати, що дана тема все ще залишається важливою для нашого часу[5]. Підхід до економічного життя з боку філософії передбачає вивчення закономірностей співіснування людини і природи, а також зв'язок особистостей в ході трудової діяльності. Саме з цього можна зробити висновок, що філософія економіки, як галузь філософського знання сьогодні набуває важливого, особливого, фундаментального значення в контексті соціальних змін. Ще одним фактором актуальності дослідження даної теми є те, що роль людини була і залишається ключовою в розвитку економіки.

Мета. Проаналізувати економічний тип людини, визначений С. М. Булгаковим та розглянути філософію натурального господарства, визначити релігійну точку зору видатного філософа про економічну та господарюючу людину. А також дослідити центральні моменти економічних поглядів С. М. Булгакова.

Вклад матеріалу. Сергій Миколайович Булгаков - видатний російський релігійний філософ, економіст, публіцист та громадський діяч. Доволі великий вклад чоловік зробив саме у філософію економіки.

Сергій Миколайович Булгаков написав свій знаменитий твір «Філософія господарства. Світ як господарство», який, по суті, став однією з найвідоміших праць в галузі філософії економіки. Основна мета роботи «Філософія господарства» (захищеної в 1912 р як докторська дисертація з політичної економії) – осмислення місця господарства в загальній картині створеного Богом Всесвіту [1]. В ньому автор торкається таких важливих тем, як економічні та політичні питання, культура, історія, а також християнство і богослов'я. Російський вчений бере участь в розробці нового бачення економічних взаємовідносин між людиною і планетою. В творі «Філософія господарства» чи не вперше в історії економічної думки можна віднайти розуміння господарчого взаємозв'язку людини з планетою Земля. Сутність господарства видатний діяч розглядає в найширшому плані ствердження життя. Для нього господарство - це боротьба людства зі стихійними силами природи з метою захисту і розширення життя, підкоренням природи, а згодом перетворенням її в потенційно людський організм. З цього можна зробити висновок, що для С. М. Булгакова метою господарчої діяльності стає так зване «олоднення природи», тобто, підкорення її людиною [6]. Російський публіцист також посилається на Біблію і підкреслює, що відповідно до Святого Письма людина призначена саме для праці та панування над природою. Тобто, в межах філософії господарства людина виступає як активне, діяльне, перетворювальне начало.

С. Булгаков зазначає, що господарство – найчутливіше до процесу життя. Адже економічні потреби, задоволення яких пов'язане з працею, відомі людству з давніх часів його історичного існування і є найбільшою необхідністю. Одним з центральних моментів економічних поглядів російського вченого виступає його тезис про те, що праця- внутрішній суперечливий процес, який об'єднує в собі свободу і необхідність. Для того, щоб вижити людина повинна працювати, одночасно в процесі праці виконуючи велику місію: підпорядковуючи собі природу, вона доводить, що дійсно є образом Божим. У «Філософії господарства» публіцист дає пояснення економічної діяльності, яка є пов'язаною з релігією, що виступає саме як світогляд, а не просто фактор, що впливає на економічне життя. Філософ також додає, що «релігія – яка б вона не була – за самою своєю ідеєю пронизує все діяльне життя свідомої людини. Всі моральні цілі, які вона собі ставить, повинні бути разом з тим і постулатами її релігії» [1]. Булгаков не допускає розмежування духовного і матеріального. Матеріальні потреби, на його думку, виступають віддзеркаленням духовного і культурного рівня індивіда [5]. Таким чином російський філософ вважав, що економіка є «культурна», а господарська діяльність невід'ємна від духовного життя людини, саме тому народне господарство вимагає духовного здоров'я народу [1]. Господарство перетворюється для чоловіка в цілу метафізику буття через те, що вчений сприймає весь світ як господарство, Бога в цьому світі - як Господаря, а людину на планеті Земля - як управляючого цього Господаря, призначення якого – праця на цій землі. Саме ж поняття «господарство» мислитель розкладає на «Господь» і «дар» [6]. «В роботі духовній і полягає мета людського життя, і для цієї мети все інше повинно розглядатися тільки як засіб», - додає також мислитель. С. М. Булгаков зазначає, що в Євангеліє забороняється не господарський розрахунок, без наявності якого власне неможлива сама господарська діяльність, а жадібність та нещадність, а також господарське осліплення. Завдяки цим факторам, на думку мислителя, і завмирає в людині її духовне життя. Саме тому, Булгаков вважає, що господарська діяльність, як форма роботи, а також прояв людського духу, не лише не засуджується християнством, але натомість, принципове нехтування господарською частиною життя являється масштабним недоліком багатьох представників теперішнього християнства [2].

Якщо вести мову про розуміння поведінки «економічної людини» на ринку, то можна стверджувати, що визначається вона не тільки мотиваційним діапазоном діяльності, а й моральними цінностями. Не один філософ працював над цим питанням, але повертаючись до думки С. Булгакова можемо сказати, що «економічна людина» - це господарський діяч, який характеризується християнською вірою, бачить у праці дещо більше, ніж просто засоби існування, тож розумно діє над природою, зберігаючи її при цьому наступним поколінням [4]. Також публіцист дослухається до Сміттанського типу і додає, що «економічна людина» - це та, яка не їсть, не п'є, а підраховує інтереси, прагне до великої вигоди, але при цьому розраховує на мінімальні витрати.

Висновки. С. М. Булгакову вдалося розглянути світоглядні засади економічного знання. Мислитель зумів сформулювати та дати влучний аналіз неперервному зв'язку матеріальної та духовної сторін особистості. Це дало поштовх до доведення факту про те, що моральний аспект значною мірою впливає на господарську поведінку людини. Далі можна зробити висновок, що економічна свідомість людини ґрунтувалася на категорії християнського віровчення. Такі доведення С. М. Булгакова дозволили йому також розкрити соціально-економічні та світоглядні аспекти господарського розвитку і необхідність моральних орієнтирів в господарських процесах. Філософ також попрацював над визначенням того, чого потребує наука про господарство. Без вкладу російського мислителя і публіциста у філософію економіки сучасне економічне життя і теорія були б у багатьох відношеннях нездатні до отримання уявлень про «економічне» або «практичне», а отже і отримати цілісне уявлення про людину в сучасних умовах, які представляють нову реальність було б доволі складно [1].

Література